

VNIVERSITAT DE VALÈNCIA

Discurs de Recepció de la

Medalla de la Universitat de València

Dra. Celia Amorós Puente

València, 10 de Març de 2017

Magnífic i Excel.lentíssim senyor Rector

Respectables autoritats

Senyores i senyors

Voldria començar expressant el més sincer agraïment a tots aquells que han col.laborat institucionalment perquè em fóra concedida la inestimable medalla d'aquesta Universitat.

D'igual manera desitge especialment agrair a la catedràtica donya Esther Barberà les seues càlides paraules d'acollida i reconeixement.

Vull recordar el dia en què vaig haver de deixar aquesta Universitat en contra dels meus desitjos i he de manifestar la més profunda alegria en ser novament acollida en aquests àmbits acadèmics.

Espere poder oferir alguna aportació que em vincule encara més a aquesta Institució.

Però en aquest acte em limitaré a sintetitzar algunes de las idees exposades en el meu últim llibre, ja que són representatives del fil conductor de les meues investigacions.

Em centraré en la crítica de la raó salomònica que ha constituï la saba que ha nodrit les meues investigacions referent a la raó patriarcal.

Use la paraula crítica en el sentit kantian d'establir els seus límits i determinar les seues condicions de possibilitat. Els seus límits: el judici del rei Salomó, tal i com es narra en l'Antic Testament, és problemàtic no dogmàtic. No és en absolut impossible que la verdadera mare fóra aquella que va renunciar al fill i l'altra la impostora. És, com a molt, probable i la seua condició de possibilitat la dogmàtica patriarcal, expressió del poder històric dels barons, que està en la base d'una sentència que s'ha establert com brollant de la veritable saviesa i instituint com a savi, al seu torn, a qui la dictamina.

La sentència de Salomó, se'ns diu, és verdadera perquè Salomó és savi i Salomó és savi en tant que és capaç d'emetre el judici just, d'establir la sentència verdadera. Estaríem davant d'un cas paradigmàtic d'aquells que en altres parts hem anomenat el cercle de Poullain de la Barre, qui a les darreries del segle XVII i seguint a Descartes en la crítica a la tradició i a l'argument d'autoritat, afirmà molt sagaçment: "el vulgar de la gent es remet a l'autoritat dels filòsofs per recolzar les seues idees respecte les dones sense reparar que els filòsofs prenen les opinions del vulgar de la gent per regla de les seues". Amb la qual cosa l'argument d'autoritat es reforça pel prejudici al temps que el prejudici es reforça per l'argument d'autoritat. Dit d'altra manera, les idees que poden sorgir d'aquest cercle viciós no són, en realitat, idees si per aquestes s'entén, en el sentit sartrià, claus de desxiframent de l'experiència sempre problemàtiques i discutibles. Però els barons, de dones, en realitat, no discuteixen. Parlen en referent a "ella" com d'un topos en el qual se situa l'objecte transaccional dels seus pactes, allò sobre els quals se'ls segella i reafirma. No és per tant sorprenent que en el seu discurs sobre les dones diguen el mateix el contertulià del café i el clarivent pensador. (El màxim que pot ocórrer és que Walter Benjamin afirme:

“la dona és silenci” i qui parla en “roman paladino”: “calladeta està més guapa”.)

Així, els barons del comú apelen com argument d'autoritat als testimonis i als decrets dels savis, sense reparar que aquests decrets sapiencials no tenen com a base sinó el sentir comú del vulgar de la gent, establert pels barons. En aquesta mútua remissió es produeix d'aquest mode un joc de miralls, a la vegada que un efecte de bloqueig epistemològic. És aquest sentir comú el que determina que la maternitat normativa és la maternitat abnegada, al límit, la que es nega a si mateixa com a mare i com a persona, si és necessari per preservar la vida del seu fill, que deixa per això mateix de ser el seu fill segons la seua paraula. Ni tan sols a la mare de Déu, a Maria, que no és una mare segons la carn, se li concedirà que ho siga segons la seua paraula. Es “fa” en ella segons la “paraula” de l'àngel. Del que es tracta, doncs, és que en el cas de les dones no hagen d'anar juntes la carn i la paraula, el logos i el genos i que no puguin fundar ni transmetre genealogia.

És aquest control i aquest monopoli patriarcal de la determinació del que és vida humana el que es troba en la base de la polèmica sobre l'avortament: se suposa que l'esperma està relacionat amb el logos a títol de tal és el seu portador i comporta, per tant, la prefiguració i la legitimitat.

No es contempla que al fill el prefigure i el projecte la mare, com tampoc el pot rebutjar si s'engendra en ella com a carn per un accident de la carn sense projecte ni prefiguració. Ella ha de ser en qualsevol cas el seu vehicle per decret. Però ara, quan la genealogia patriarcal està en crisi, quan el Nom del Pare ha estat posat en qüestió com la

Metàfora que legitima, les dones volem poder transmetre la carn junt amb la paraula. Tornar a la part damnificada de la solució salomònica el seu dret a ser creguda, ja que estem només en el terreny de la creença i de l'opinió. En la nostra línia de crítica de saviesa salomònica podem veure que la genealogia patriarcal li havia adjudicat al baró el logos del genos, la transmissió de la carn i la paraula. Per a Salomó, les dones no poden transmetre ambdues coses juntes: elles posen la carn esperant la paraula que l'anomene i li done el seu sentit simbòlic i social en articularl-a en un sistema de filiació.

És il·lustratiu contrastar el plantejament salomònic de la maternitat normativa amb les concepcions de la virilitat normativa relacionada amb la paternitat. És significativa en aquest sentit la llegenda de Guzmán el Bueno en la Reconquesta que, posat en el dilema de cedir la plaça militar als moros o que aquests mataren el seu fill pres com a hostatge, va decidir el segon. Es conta també del general Moscardó que en la nostra guerra civil es va veure en semblant tessitura d'haver de decidir entre la vida del seu fill o la rendició de l'Alcàsser de Toledo. Optà per sacrificar el seu fill. Ambdós són considerats, en contextos tan diferents, homes de paraula, de paraula d'honor a costa dels valors de la paternitat, que són sacrificats. Però, a diferència de la mare salomònica, no per això deixen de ser considerats vertaders pares. L'amo hegelian, front a l'esclau que tremolava davant la mort, ha preferit contrastar la vida en el combat i sancionar així els valors de transcendència que li donen sentit que la simple vida apegada a la immanència. Simone de Beauvoir en *El Segon sexe* va posar subtext de gènere a aquesta jerarquia d'immanència i transcendència i va veure en l'apegament a la immanència imposat a les dones la raó de la seua subordinació. Serà per allò que las fèmines no tenim "paraula

d'honor": aquesta és exclusivament de qui és "tot un home", de qui està a l'altura de la virilitat normativa i posa l'acompliment del seu deure de cap militar per damunt dels seus sentiments com a pare. El pare ha de ser sacrificat a la virilitat normativa. A la inversa de la mare salomònica, que desacredita la seua pròpia paraula per salvar la vida del seu fill, l'heroi patriarcal sacrifica la vida d'aquest sense deixar de ser per això un vertader pare. El baró té per aquest motiu paraula d'honor, la dona no. Salomó *dixit*.

Un altre aspecte de la qüestió és que la genealogia va íntimament unida a l'herència, i les dones a través de la història no hem rebut o bé cap herència o bé una herència menor que els barons. Tampoc hem pogut acumular memòria històrica, com si tot haguera estat inscrit en un mur d'arena. Obliqües a las línies principals de la genealogia i de l'herència, no acumulem ni instituïm saviesa.

La crítica de la raó patriarcal pot especificar-se en una de les seues direccions com a crítica de savieses patriarcals. La saviesa salomònica és un cas particularment pregnant d'aquestes savieses acríticament i definitivament canonitzades. I en aquesta crítica hauríem de recolzar-nos per buscar alternatives teòriques i pràctiques a problemes plantejats en el nostre present. Perquè Salomó sí que ha deixat la seua herència: salomonets, sense el seu talent, pul.lulen en las institucions de la societat patriarcal dictaminant les seues sentències en las qüestions que afecten les dones instituint-se, com ho afirmava François Poullain de la Barre, en jutges en qüestions en què, en tant que patriarques, són part.

Moltes gràcies per la seua atenció.

VNIVERSITAT DE VALÈNCIA